

„Roza“, je šepetal ter se nagnil k bolnici, „izpovedal sem se in naš Gospod mi je vse odpustil... O, meni je sedaj tako lahko pri sreči, tako lahko, kakor da bi mi bil ves svet odvzel raz njega... sedaj, Roza, bova skupaj na vse večne čase.“

Bolnica mu je zrla z žarnim pogledom v obraz in govorila komaj slišno:

„Odpusti nam naše dolge, kakor mi odpuščamo svojim dolžnikom!“

„Da, ljuba moja Roza, dejaj je mož mehko, „ljude sem jaz tudi vse odpustil — naš Gospod je meni tudi veliko — celo veliko moral odpustiti.“

Se žarnejši so postajali ženini pogledi, a izpregovorila ni besedice.

„Roza“, vprašal jo je mož v zadregi, „si me li razumela? Ali mi pač verjameš?“

„Ivan“, hropela je žena, „verjamem ti, kakor našemu Gospodu! — Nikdar me nisi nalagal — vedno si mi bil odkritosrčen... Jaz sem že itak vedela, da je vse v redu. Sem spoznala že na tvojem obrazu, na tvojem dihu, da prinašaš seboj našega Gospoda... Tudi drugače sem prepričana... Ivanček, najin angelček, je bil zapel pri meni, predno si prišel ti domov... Ne v sanjah, ampak v polni istini; telesno sem videla fantička!... V snežnobelem oblaku je stal tu pred posteljo ter dejal, da je sedaj tudi za očeta pripravljen prostorček v nebesih.“

Mož je plakal, plakal. — Naenkrat pa je zakričal na ves glas:

„Roza, če se prikažejo rajni otroci, tedaj vzamejo enega izmed starišev seboj! — O Bog! O Bog! — Ti se treseš... Roza, kaj ti je? Kaj pa imaš?“

Žena se je zgrudila vznak — njeno dihanje je postajalo redkeje... Nek slaček smehljal je švignil čez njen obraz — potem kratek, lahek boj s smrtjo in žena je izdihnila. —

Skozi razpršene megle so prodrli za trenotek krvavordeti žarki večernega solca in so metali rožnat sij skozi majhna okna v zaдуhlo sobo, kjer je trpinka dokončala svoje trpljenje in odšla vživat večernega miru. — Možu, ki je vzdihujoč klečal poleg svoje rajne, pa se je dozdevalo, da mu doni na uho angelska pesem:

Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji...

Obranek.

(Napisal Januš Golec).

I.

Na Kozjem vrhu, v jarku ob potoku je živel čevljar, ali po naše, bolj umljivo povedano, Obrankov „šoštar“. Bil je možicelj srednje postave in klepetavega jezika, kakor večinoma vsak njegove stroke, posebno taisti, ki so hodili po hišah šivat v štero. Njegova leta so se že tako bolj nagibala jeseni, ko je stopil v našo povest.

Vkljub dvakrat dopolnjeni polnoletnosti še ni vlekel na zakonski jarem, ampak je živel ob strani svoje veliko starejše sestre, kot deviški samec. Obema skupaj so zapustili stariši kajžo in toliko zemlje, da sta se poleg čevljarske obrti lahko pošteno preživela. Vsakdo ju je blagovolil, češ, ta dva sta pametna, noben se neče okleniti v zakonske sponse. In res; France še niso nikoli nadlegovale zakonske skušnjave, posebno sedaj ne, ko je že korakala 60. rojstnemu letu nasproti.

Brat Jaka, čevljar, pa je tako bolj na zunaj in prisiljeno, kar se tiče samstva, držal s sestro; pa tihem pa si je mislil: ko bi se le temu staremu kremplju ohladile pete, jaz bi si se že poiskal mlado in bolj poskočno! Toda to si je Jaka samo mislil, izrazil pa si ni upal svojih želj v besedah, ker se je bal France in nad vse spoštoval prvorojenstvo. France pa se je že gibala, kakor povedano, v bolj od tega sveta poslovilnih letih, in jo je med drugimi lepimi čednostmi dičila tudi bogoslužnost. Če je le utegnila, se je odtrgala zjutraj in poskrbela za dušo.

Bila pa je taisto leto, ki je bilo zadnje za našo Franco, kaj pasje huda zima, vendar v kljub mrazu in snegu je obiskovala pridno svitanice, večinoma vsako jutro. Kdor pa pozna naša remšniška brezna in jarke, on tudi ve, da se človek do dobra spoti, predno dospe do vitežkega sv. Jurija. Tako so se tudi Francine kosti potile vsako jutro, ko je stopala navkreber, in so se v hladni cerkvi navlekla preveč vlage in mraza. France je jela pokašljavati in kašelj jo je tudi okoli božičnih praznikov položil na bolniško posteljo.

Jaka jej je stregel na videz s sočutjem, pa le zopet samo na zunaj, v sreči pa je želel, da bi se le odkašljala do konca, jaz bi se pa že lahko to zimo oženil. Dal jo je še pravočasno prevideti in jej že večkrat podžal mrtvaško svečo; pa sveča za svečo je dogorela do konca, France pa se je še vedno premislila in preganjala Jaketovo zakonsko hrepenenje s pokašljevanjem.

Samec Jaka je ugibal, tuhtal in poskušal na sestri vse smrtonosne vraže, pa le ni šlo. Slednjič pa je le vendar pogodil pravo. Spomnil se je materinih naukov, ki so mu večkrat razkladali, da se mora pri bolniku, ki se ga drži duša, uporabiti ne domača, ampak izposojena mrtvaška sveča. Dobil je tudi tako svečo od Prčkove Lone in čakal ugodne prilike, da bi z njo Franci posvetil na drugi svet.

Bilo je ravno v osmini novega leta, ko se je obrnilo Franci zopet na huje. Jaka je prižgal svečo in mislil: sedaj ali pa nikoli. Držal je svečo dolgo, dogorela je že skoro; France pa je še vedno vlekla sapo na dolgo in gledala v strop. Brata je že minevala potrpežljivost; v roko ga je že žgala dogorela sveča;

ojunačil se je in dregnil Franco z besedami: „No, no, France, hitro napravi, sveča ni naša!“

In res, France, ki je bila štedljiva celo življenje, ni hotela delati bratu nepotrebnih stroškov, je ugasnila z dogorelo svečo vred.

Jaka je pokopal rajno z vsemi hribovskimi navadami s sedmimo vred, in dospevši domov, je že tuhtal, katero bi si izbral. Namnogotera samska in vdovska srca je potrkala, pa povsod je bil, ali prejesenski, ali prešalobardasti. Misli si je: Pišite me v uh domače farance, se bodele že se kesale.

Obljubil je Storojemu Tinčetu par novih škornjev, če mu nagovori in priprosi za zakop Petričkovo Jero onstran Radla. Tinče je vestno izpolnil svojo obljubo in čez mesec dni so že gospod župnik metal Obrankovega čevljarja in bajtarco Jerico raz prižnico. Pri oklicu se je marsikatera samica odkašljevala in si mislila: ko bi me bil le še parkrat zaprosil, pa bi ga bila tudi jaz vzela. Toda zvonjenje po toči je prepozno; tega prepričanja je bil tudi Obranek, in zalival je pridno čas zakonske priprave z vinsko kapljico, ne meneč se za pregosposke želje remšniških samic.

Bilo je teden pred poroko, ko je zamakal čevljar Jaka svoje, še samsko grlo po dokončani službi božji v remšniški gostilni. Proti večeru se ga je bil že tako nalezal, da je začel kruliti pesem: „Kode je bilo, da je remšniškemu sv. Jurju ušel konjič, da sedaj peš kolje lintvarja.“

Med gosti v gostilni so bili tudi domači gospod župnik, ki so se zaupljivo pogovarjali z nekaterimi kmeti. Že večkrat so z ostrimi očmi pobliskali po glasnem pevcu, vendar ta dan je bil čevljar Obranek nedovzeten za osorne poglede. Krulil in bobnal je svojo pesem še vedno dalje. Slednjič je minila tudi gospoda župnika potrpežljivost, in na prigovarjanje treznih tovarišev so pristopili k čevljarju in mu do dobra dokazali, da ta pesem ni niti za fantalinsko grlo, kaj se-le za tako postarano in povrh ženino.

Jaka je nauk dobro razumel in utihnil, le v srcu se je jezil na g. župnika, ki so mu pregnali vso židano voljo, in sklenil je, se nad njimi maščevati. — Prilika se mu je res tudi kmalu ponudila.

Veliki zvon raz zvonik je oznanil „Ave Marijo“. Vsi gostje so vstali, se odkrili in spošljivo molili za gospodom župnikom angeljevo češčenje. Le Jaka ni vstal, da, še celo odkril se ni. Vsi so ga ježno pogledovali, in tuptam je dobil tudi kakšen sunek, češ: naj vsaj vstane in se odkrije, če že moliti ne mara. Toda čevljar Jaka se ni zmenil niti za opomine v besedi, ne v dejanju, ampak trdovratno vstrajal pri svojem sklepu. Po dokončani molitvi so gospod zopet pristopili k njemu, vsi so obmolknili, in ga vprašali: zakaj da on edini ni izpolnil krščanske dolžnosti?

Jaka je sedaj vstal, se odkašljal in odrezal, rekoč: „Vejo, častivredni gosp. župnik, pri vsej svoji lahkomiselnosti sem vselej spoštoval četrto božjo zapoved. In moj rajni oče — Bog in sv. Jur jih popeljata v raj, če se niso tam — so mi pogosto pravili: „Jaka, Jaka, dobro si zapomni taistega kmeta ali tudi koj šolarja, ki moli v oštariji večno luč, ni nikoli nič prida. Jaz poslušni Obrankov sin pa si počem sam jemati očetovega blagoslova in se prostovoljno pristevati med ničvredneže, radi tega pa z vami tudi molil nisem.“

Vsi poslušalci so se nasmehnili dobremu odgovoru, gospod župnik pa so se malo popraskali za ušesi in, ker jim je menda nauk segel v srce, so se počasi izmuzali iz gostilne.

Obranek pa je še dolgo kvantal, pogodil še več modrih in domov grede je obljubil svojemu patronu 5 očenašev, ker ga je tako pametno razsvetil v odločilnem trenutku.

Za dober teden dni je bila poroka, in Jaka je poln veselja popeljal na svoj dom nevesto, oziroma ženo Jerko. Ni prinesla Jera bogve kaj h kajži, pa koza „mufa“ z repom je bila in še nekaj drugih ropotij. Jaka je bil skrajno prav zadovoljen, da je zamenjal Franco z Jerko; vendar samo od začetka, dokler ni spoznal, ali občutil njenih čednosti; za Obranka seveda slabosti. Kmalu je moral priznati Jaka sam sebi, da je moč ženskega spola v jeziku in da tako gibčnega kakor Jerka, še rajna sestra ni imela. Čevljar se je večkrat pokesal, da je grešil nad sestro, toda dobro se je zavedal, da bo Jerka njemu svetila z mrtvaško svečo, ne pa on njej. Kakor rajna France, bila je tudi Jerka bolj pobožna, in je rada zahajala v cerkev. Razložek med obema je bil le ta, da rajna ni nikdar priganjala brata ob delavnikih, posebno v mrzlih zimskih jutrih ne k službi božji; poleg Jerke pa je moral Jaka večkrat krevsati k svitanicam. Huje pa kot na ženo, se je jezil Obranek na priženjeno kratkorepo kozačo mufo.

Kakor v hribih sploh, tako tudi pri nas na Remšniku ni najti zlepa ure po kajžah, ampak pomagamo si mi hribovci pri določitvi časa z raznimi, večkrat bolj nego ura zanesljivimi sredstvi, kakor n. pr. s petelinom. Pri Obranku pa tudi petelin ni igral vloge ure, ampak meketača mufa. Vsako jutro, po leti ob 4., po zimi pa ob 5. uri zjutraj, se je že razlegel glasni mufin me-e-e ko kajži. Že koj prvi budilni klic je vzdramil Jerko, ki je brzo vstala in nato začela tudi moza tako dolgo obdelovati s sunki v rebra, dokler ni zapustil toplega ležišča, se lotil dela, ali pa ž njo krenil v cerkev. Vsi remšniški farani so se čudili, da je dobil Obranek tako ljubezen do hiše božje. Jaka pa je na tihem zaklinjal roglasto budilko mufo in koval maščevalne načrte. Vsa zdravična sredstva je bil na njej že poskusil: ravnal jej je rebra v Jerkini odsotnosti s krepilecem, pušal je nemirno kri s šilom, pa vse skupaj ni pomagalo nič; kozača je pač meketala vsako jutro kakor nalašč.

II.

Pri nas na Remšniku smo bolj dovzetni za toliko, dandanes preganjano konservativnost in se tudi z vso silo upiramo naprednjstvu. Zaradi tega tudi ne uporabljamo za razsvetljavo ne elektrike, ne plina, še petroleja ne, ampak domači pridelek: borove treske. Toliko se dandanes govori, kako slabo da upliva slaba luč na oči, toda povem ti dragi bralec, da je že marsikateri hribovec izgubil sluh, oči pa imamo vsi dobre. Tudi naš Obrankov Jaka je opravljal svojo obrt pri treskini razsvetljavi. Ko je pa odložil zvečer dreto in silo, utrnila je skrbna Jerka tresko in postavila vselej precej visok svečnik — ti je bil na vrhu na debele okovan, z železom, na klop, za peč.

Spaval je tudi naš čevljar neko pozimsko noč po marljivem delu prav dobro. Se-le proti jutru so mu začele rojiti sanje po glavi, in sanjalo se mu je ravno, da je že zopet držal izposojeno mrtvaško svečo, pa ne Franci, ampak Jerki. Sveča je dogorevala, v roke ga je peklo in povrh ga je še v istem trenutku bolha tako neusmiljeno ugriznila, da je stresel in brenil z nogo svečnik za pečjo, ki je z vso okovano težo telebnil spavajoči Jeri na obraz; od bolhe ugriznjeno roko pa je siromak predaleč iztegnil in zadel ob latvico mleka, ki se je z glasnim „črep“ prevrnila po tleh.

Jerko je nepričakovani udarec nekoliko omamil; se-le mufin krik jo je spravil k zavesti, da se je otipala, ukresala ogenj in videla vso nezgodo. Par gorkih, ki so priletele Jaketu s svečnikom čez hrbet, je pričalo, da je zadela pravega krivca. Po prestanih udarcih ga je pa ljubeznjiva ženka obsula s celo kopico peklenskih in zemeljskih pošasti. A Obranek se je hohotal pod odejo in si mislil: Ko bi ti bil svečnik le še odbil jezik, a — je molčal. Žena, ki je pripisovala udarce ne sanjam in bolhinem piku, ampak hudobiji moževi je kuhala odslej jezo, mu ni privoščila več dobre besede, in za kazen in pokoro je moral klepati ž njo vsako jutro k svitanicam. Obranek pa je zaklinjal te presnete zimske bolhe in budilko mufo, ter tuhtal, kako bi obojno golazen spravil v maščevalni načrt. Po cele dneve je smolec gruntal in gonilukane po glavi, pa v nobeno ni mogel spraviti bolh in kozače. Večkrat je kar dreto trgal od jeze in razbijal s kladivom po nedolžnem obuvalu, da je mufka skakala kar v jasli.

Približal se je božični tedep, dnevi dela za čevljarje, in Jaketov osvetni načrt še vedno ni bil izdelan.

V četrtek pred svetim dnevom je bilo, ko so Obranka ponoči zopet žrle krvoločne zimske bolhe in ga je mufkin klic spravil na noge. Šel je v cerkev in na potu, za kar je bil celo življenje Bogu hvaležen, je skoval bojni načrt. Sam sebi se je smejal, da jo je tako dobro pogodil.

Koj drugo jutro se je javil ženi, ki je še vedno srdosala nad njim, bolnega, ipi ni šel ž njo v cerkev. Komaj so udarile Jerko duri po petah, zlezal je tudi čevljar iz ležišča in začel svetiti po ležišču. Ob svitu luči so preplašene bolhe brž poskakale vsaka na svojo stran. Obranek se je namrdnil in zagodrnjal: „Tri bodo že zadosti“.

Nato se je spustil na lov, njegovi smolnati prsti pa, posebno palec in kazalec, ki pri tem opravilu igrajo glavno vlogo, sta se izkazala za to gonjo kot polnoma nerabna. Jaka si ni pomišljal dolgo, ampak je začel lomastiti s pestjo po prvi bolhi in jo tako dolgo mrtvičil po slami, da jo je vso omamljeno prav vlahko zagrabil, vrzel v bezgov štok, ki ga je bil nalašč za to priredil, in jo zaprl. Na enak način je vjel še dve, nato pa je štok skrbno zadetal in ga skril med čevljarsko orodje.

Celi dan je pridno delal, vzel večkrat štok v roke, ga potresel in pristavil na uho, da bi se prepričal, če ni katere od teh zlahtnih živalic potolkel do smrti. Vendar bolhe so se v temi kmalu zavele in s precej glasnim skakanjem po štoku oznanjale življenje. Smolec se je nasmihal in si mislil: vse se mi je še dozdej posrečilo, da bi se mi le še jutri, na sveti večer, Obranek je namreč dobro vedel, da ima njegova ženka vkljub bogoslužnosti celo kopovraž, ali po naše, babjih ver. Med drugimi je bila tudi ta, da je vsako leto med 11. in 12. uro ponoči na sveti večer šla molzt mufo, češ: kolikor mleka da rogača na ta večer, toliko ga boče dajala skozi vsaki dan celega leta.

Napočil je sveti večer, Jerka je začela napravljati jaslice, in druga leta je moral Jaka vedno zlestiti na peč ter je od tamkaj presojal pripenjanje venčev, da ni visel eden kam na predolgo, drugi pa prekratko. Pri tem opravilu se je vedno razlegal čevljarjev enakomerni: „Jera, bolj sem, Jera, bolj tja“, raz peč.

To leto pa ga Jerka še k temu opravilu ni povabila, ampak je kar sama napravljala. Jaka pa je molče pušil za pečjo iz pipice in menil: nocoj ti že pokažem babura ti srdosasta!

Bilo je okrog 11. ure, Jaka je zazdehal, si odrgnil ude, skočil v škornje in rekel: „Jerka, letos pa grem k sv. Pankraciju k polnočnici, ti pa le lepo varuj doma.“

Jera ni odgovorila nič, ampak iskala molzpi zehatar. Smolec se je jel zaobljubljati k patronu s celotno rajdo očenašev, izvlekel štok z bolhami in grede iz hiše je še pogladil v veži mufko. Kozi se je ta nepričakovana ljubeznjivost dopadla in nehote ga je povohala ter se ga dotaknila z butico. Jaka je porabil to priliko, prijel rogačo za roge in kot bi trenil, jej je nastavil štok z bolhami v uho, ga odprl, stresel bolhe, jej zamašil še uhljo in odkuril.

Ni šel k polnočnicam, ampak skril se je za vogal kajže in prežal na učinek. Ni čakal dolgo, in že

ski poslanec vse dosedanje vstrajne govornike. Govoriti je začel dne 16. decembra zvečer okoli 6. ure, a končal je svoj govor v jutru dne 17. decembra ob en četrt na osmo uro. Za njim je govoril poslanec dr. Korošec do 11. ure, na kar se je začela seja državnega zbora, kjer se razpravlja postava o vojaških dajatvah. Poslanec dr. Verstovšek je izjavil, da bodo Slovenci kot domovini zvesta stranka glasovali za to postavo. Češki radikali pa obstruirajo naprej in hočejo z dolгими govori zabraniti sprejetje postave. Seja je trajala celo noč in bo baše trajala kar 3 dni, da se stre češka obstrukcija. — Med Rusini in Poljaki se vrše pogajanja glede rusinskega vseučiliškega vprašanja. Ako se rusinskim željam ne ugoti, bodo začeli tudi Rusini obstruirati. — Poslanec Kovač, ki je bil obtožen, da je streljal na predsednika ogrskega državnega zbora, je bil pri porotni obravnavi oproščen. — Mirovna pogajanja v Londonu so se do četrtka prekinila. Turški pooblaščenici hočejo stopiti s svojo vlado v zvezo, da dobe potrebna navodila.

Razne novice.

Godovi prihodnjega tedna.

22. nedelja: 4. adventa, Demetriji in Honorat, mučenca; Cenon, mučenec.

23. ponedeljek: Viktorija, devica; Dagobert, kralj.

24. torek: Adam in Eva; Irminka, devica.

25. sredo: Bežid, Rajstvo Gospodovo.

26. četrtek: Stefan, mučenec; Arhelsi, škof.

27. petek: Janez, evangelist; Fabiola, vdova.

28. sobota: Nedolžni otroci; Kastor, mučenec.

* **Razpisano mesto.** Na pošti na Muti ob koroški železnici je razpisana služba poštarja. Opozarjamo naše uradnike, da se potegnajo za to mesto.

* **Iz finančne službe.** Računski revizor Alekšander Ussar je prestavljen od deželnega finančnega ravnateljstva k okrajnemu finančnemu ravnateljstvu v Maribor.

* **Naročnikom na znanje.** Božično prilogo smo priložili že današnji številki. Radi praznikov izide prihodnja številka „Slovenskega Gospodarja“ že v torek, dne 24. decembra. Prihodnja številka „Gospodarskih Novic“ bo izšla še-le v 1. številki „Slovenskega Gospodarja“ 1. 1913. Sklep uredništva za božično številko bo že v ponedeljek, dne 23. decembra dopoldne. Naj blagovolijo naši naročniki to upoštevati.

* **Napredek našega lista.** Novi naročniki prinašajo dan za dnevom. Povprečno dobimo vsak dan naročnine od 20–30 novih naročnikov. Če pomislimo, da bodo naši vrli agitatorji razvili najživahnejšo agitacijo še-le o božičnih praznikih in Novem letu, lahko že v naprej preračunimo, da se bo število naših naročnikov letos izredno pomnožilo. Ta teden prednjači glede novih naročnikov Mestni vrh pri Ptuj, od koder smo dobili v enem dnevu okrog 10 novih plačujočih naročnikov. Živijo!

* **Segularija.** „Sloga“ se vedno gloda kost z večerje delegatov v Budimpešti. Ker ima ta hudobna klepetulja vsled vednega obrekovanja in natolcevanja pošteni ljudi že čisto prile zobe in ker je vrhu tega tista kost takoj od početka bila suha in brez mastnega priveska, ji glodanje nič kaj ne gre po sreči. Zavoljo tega jeza, rezanje in zadiranje v poslanca dr. Korošca. Kako malenkostna in smešna je ta papirnata blebetavka in obenem kako hudobna! „Sloga“ laže naprej, da je delegat dr. Korošec cesarju samo odgovoril: „Jawohl“ in „leider“; v resnici pa je še z ozirom na štajerski deželni zbor se napram cesarju izjavil: „V deželnem zboru se bodo razmere izboljšale, če se bodo izpolnile pravične zahteve Slovencev“. Vsi nemški liberalni in celo najbolj zagrizeni listi so ta Korošev odgovor objavili. „Sloga“ nadalje laže, da je „Sl. Gospodar“ ta Korošev odgovor zamolčal. Resnica pa je, da je „Slovenski Gospodar“ že v številki z dne 21. novembra prinesel te Koroševe besede. Načrtujemo se, da bo ta papirnata klepetulja, v kateri nekateri nezadovoljneži z vesoljnim svetom izlagajo svoj gnjev, še dalje lagala.

* **„Stajere“.** se jezi, če se mu očita šnopsarstvo. Toda v vsaki številki dokazuje s svojo surovo pisavo, za katere groze je pisan. V zadnji številki n. pr. piše: „Naročni gospodje imajo danes vse hlače polne od samega navdušenja za brate Srbe“. Polne hlače, to je izraz, ki razsvetljuje izobraževalno delo ptujskega „Stajera“ med našim narodom. „Stajere“ dokazuje vedno iznova, da je „leiblatte“ tistih šnopsarjev, ki imajo večkrat v resnici „polne hlače“. Česa, to pove njih prijatelj „Stajere“.

* **Linhart.** nekdanji anarhističen socialni demokrat, je med vožnjo iz Trbovelj v Ptuj postal nad vse goreč „avstrijski domoljub“. V svojem perečem domoljubju je ta „patrijot“ (!) v „Stajeren“ zapisal o slovenski politiki to-le smrtno obsodbo: „Slovenska politika se giblje danes po polzki, gladki plošči proti avstrijske veleizdaje“. — Bravo, dični „patrijot“ Linhart, le še večkrat zinite tako „patriotično“! Za nas je to taka zabava, kakor če se na predpust igrajo maskare.

* **Liberalci -- prijatelji kmeta.** Liberalna stranka se preraja na podlagi novih političnih društev, začela je tudi nov način boja. Liberalna stranka si želi tudi poplačati vse dolgove, katere ji je povzročila naslana, strastna agitacija pri raznih volitvah. Placalo bi pa naj to agitacijo kmečko ljudstvo, in sicer oni posestniki, ki že itak težko izhajajo, namreč dolžniki posojilnic. Brez vsakega vzroka so začeli liberalci, nemški kakor tudi slovenski, zviševati obrestno mero in je že sedaj cela vrsta liberalnih posojilnic, ki zahtevajo 6% in 7% obresti za posojila. Upanje, da bodo z zvišanimi obrestmi dobili nove vlagatelje in se bodo

njih blagajne napolnile, je prazno, ker so drugi zavodi prisiljeni tudi zvišati obrestno mero za hranilne vloge, dočim ne zvišajo v taki meri obrestne mere za posojila kakor liberalni zavodi. G. Stübler seveda nima časa, se brigati za te zahteve, on sodeluje pri liberalnih političnih društvih in pripravi za bodoče deželnozborske volitve. Hvala Bogu, da ima naša gospodarska organizacija že dovolj lastnih denarnih zavodov, da se ni treba posluževati liberalnih zavodov, sicer bi liberalci še huje izžemali naše ljudstvo. Kdor želi sam sebi dobro, se bo vedno posluževal le posojilnic, katere vodijo pristaši S. K. Z. Liberalcem pa naj ljudstvo, ko pridejo ustanavljati liberalna društva, izpraša njih „gospodarsko“ vest!

* **Kako širijo liberalci ljudsko omiko?** Ravno, kar je izšla uradna statistika Francoske. Novodobna kultura, ki je izgnala iz dežele samostanske učenjake, je srečno privedla do tega, da se s pomočjo novodobnih brezverskih šol množi število tistih, ki ne znajo brati. Omenjena statistika namreč dokazuje, da ima Francoska danes 30% analfabetov. Leta 1872. se je izdalo na Francoskem za pouk 95 milijonov frankov, danes pa stane pouk 350 milijonov frankov. Število analfabetov je poskočilo v tem času za 16%. Število mladoletnih obsojencev je v tej dobi dospelo od 13.000 do 30.000 na leto. To je sad svobodne šole! In naši slovenski liberalci slikajo na svojih shodih in v svojih listih liberalno Francijo kot vzgled za „naprednost“!

* **Za božičnice slovenskim otrokom** na Štajerskem so letos prišle do Slovenske Straže še večje zahteve kakor lani. Naši nasprotniki delujejo z vsemi silami — tudi mi v požrtvovalnosti ne smemo zaostati. Kdor je lani poslal kak dar Slovenski Straži v Ljubljano za božičnice slovenskim otrokom najezikovnimemji posebnopana Koroškem, naj to tudi letos stori, med znane najpa dobi še kaj novih darovalcev. Darove, namenjene božičnicam na Štajerskem, bo Slovenska Straža na tem mestu hvaležno objavila.

* **Na smrtni postelji** — vnet ročoljub. V Ljubljani je umrl g. Valentin Krisper, bivši tovarnar v Radečah pri Zidanem mostu. Rajni je bil dober katolik in vrl Slovenec. To je posebno pokazal v svoji poslednji volji, ko je daroval v oporoki Slovenski Straži 1000 K. Svetila vrlemu ročoljubu večna luč!

* **Nepotreben davek.** Pri deželnem šolskem svetu štajerskem so si izmislili, da hočejo izdajati na račun krajnih šolskih svetov, to je davkoplačevalcev, poseben uradni list, ki ga bi bili primorani sprejemati krajni šolski sveti in šolska vodstva. Nemški bi veljal letno 1 izvod 5 K, slovensko-nemški pa 7 K. Toda deželni šolski svet tako dobi za svoje upravne stroške, to je izdajanje uradnih odlokov, letni prispevek iz državnih sredstev, čemu bi si naj še krajni šolski sveti plačevali odloke, katere so sedaj tako dobivali. Zakaj smo zapostavljeni Slovenci, da bi veljal za nas ta list 7 K, za Nemce pa 5 K? Čemu tudi treba za vsa šolska vodstva in krajne šolske svete posebej, ko pa ima krajni šolski svet navadno pisarno v šoli in se pri sejah tako preberejo odloki in dopisi? Tudi je čudno vedenje deželnega šolskega sveta, ki te okrožnice niti ni poslal krajnim šolskim svetom, ampak samo šolskim vodstvom v samonemškem jeziku z zahtevo, da se z obratno pošto že naznani, če se želi nemške ali nemško-slovenske izvođe. Za plačati bi bil pa krajni šolski svet dober.

* **Minister ponesrečil.** V torek, dne 17. dec., je padel naučni minister dr. vitez Hussarek, ko je hotel iti k seji v državno zbornico, na stopnicah neke hiše tako nesrečno, da si je močno pokvaril pregibalnico levega kolena. Ministra so prepeljali v bolnišnico, kjer so ga takoj preiskali. Minister Zaleski, ki je bil v družbi Hussarekovi, je takoj sporočil vest o nesreči v državni zbor. Zdravniki pravijo, da bo trajalo zdravljenje pokvarjene noge 2 ali 3 tedne.

* **Bavarski kralj umrl.** V četrtek, dne 12. t. m., je zatisnil oči bavarski kralj Luitpold, ki je bil rojen 1. 1821. in je doživel lepo starost 91. let. Poročen je bil skozi 20 let z avstrijsko nađvojvodinjo Avgusto, umrlo 1. 1864. Od takrat je živel kralj kot udovec. Naslova kralj si pravzaprav ni našel nikoli, ampak se imenoval le „regent“ (vladar). Kot vladar je bil zelo priprost in skromen. Princ Luitpold, ki je bil najstarejši vladar na celem svetu, noben vladar ga v tem ne prekaša. Kralj Luitpold je imel s svojo bratoma Maksimilijanom, poznejšim kraljem bavarskim, in Otonom, prvim grškim kraljem, izborni vzgojo, obzorje pa si je širil na mnogih potovanjih. Ko je izbruhnila nemško-francoska vojska, je glasoval princ Luitpold za to, da se prikljopi Bavarska Nemčiji, in se je pozneje tudi osebno vojskoval. V Versailles je dne 3. decembra 1870 predal kralju Viljemu pismo svojega kraljevega nečaka, ki mu v imenu nemških knezov in svobodnih mest ponuja nemško cesarsko krono. Bil je priča prizora, ko je bil proglašen Viljem za nemškega cesarja. Ko je umrl bavarski prestolonaslednik Oton, je prevzel Luitpold razne posle, a leta 1886 je prešla vlada popolnoma nanj. Luitpold je znatno dvignil promet in izobrazbo. Iz njegovega zakona se je rodilo troje sinov in ena hčerka. Ljudstvo je ljubilo Luitpolda in spoštovalo kot očeta in v priprosti bavarski suknji med ljudstvom se je pokojnik počutil najbolje.

* **Lep vzgled.** V Gorici prebiva visoka mlada gospa, vnukinja našega cesarja, poročena z dragonskim nadporočnikom grofom Waldburg. Visoka gospa se udeležuje vsak dan svete maše na Travniku ter prejema ob nedeljah z vzgledno pobožnostjo sv. zakramente. Tudi v nedeljo, dne 8. t. mes., na

praznik Device Marije, je visoka dvojica pristopila skupno k sv. obhajilu sredi drugega preprostega ljudstva, ki je bilo ginjeno nad tem prekrasnim zgledom verske gorečnosti in pobožnosti.

* **Novi 100kronski bankovci.** 100kronski bankovci, kateri so bili izdani dne 2. januarja 1910, se bodo umaknili iz prometa, za kar izidejo posebna določila. Dne 23. decembra bo, kakor določuje finančno ministrstvo, c. kr. avstrijsko-ogrška banka začela izdajati nove 100kronske bankovce, ki nosijo datum 2. januarja 1912. Ti bankovci so 163 mm široki in 108 mm visoki ter imajo na eni strani nemško, na drugi pa madžarsko besedilo. Bankovčna podoba je 151 mm široka in 96 mm visoka. Obe strani bankovca sta v risbi in tudi barvi popolnoma neenaki.

* **Delo bogatašev.** Milijonarjem, ki so združeni v kartelu vžigalic, cvete pšenica vedno bolj in bolj. Manjše tovarne, ki so izdelovale vžigalice, so že zaradi prepovedi rabe fosforja zelo udarjene, najhuje jih pa tlači kartel „Solo“, kateri se je polastil že skoro vsega trga. Sedaj se je pa ustanovil na Dunaju še en tak kartel z imenom „Helios“. Ta kartel so osnoval največje avstrijske banke. Vlada pa, ki je pri sestavi državnega proračuna glede na kmečke zahteve tako skopa, je dala tem bogatašem kar celih 600 tisoč kron davčnega denarja na razpolago za nakup tovarn za vžigalice. A najdejo se še ljudje, ki jim ni prav, ako se naši poslanci v proračunskem odseku postavijo vladi radi takega razsipanja davčnega denarja po robu.

* **Zavezanec za vojaško takso** se imajo za leto 1913. zglašiti v mesecu januarju pisмено (z izpolnjenimi zglasilnicami) ali pa ustmeno pri občinskih uradih svojega bivališča, da ne bo radi opustitve zgla-silne dolžnosti nepotrebnih sitnosti, ki so navadno občutnejše, kakor je bila v prejšnjih časih za nižje sloje vojaška taksa.

* **Slovensko slovstvo.** Odlitni slovenski pisatelj Peter Bohinjec je začel izdajati svoje zbrane spise. Ravno je izšel 1. zvezek: „Drobnice“, ki je namenjen mladini. Vsebina je jako lepa in poučna, slog in jezik, kakor v vseh Bohinjevih spisih, zbrano lep. Zvezek je vreden vsega priporočila; posebno šolska vodstva in šolski sveti se nanj opozarjajo. Cena 1 K. Založništvo je „Tisk. društvo“ v Kranju.

* **Velika železniška nesreča** se je pripetila v Manganu v Siciliji. Tam sta trčila skupaj 2 vlaka. Mrtvih je 25 oseb, težko in lahko ranjenih 90.

Naročnikom!

Kako se naj izpolnijo položnice ali pa tudi nakaznice?

1. Ime, kraj stanovanja in pošta se naj napišejo **razločno** in **natančno**, ker drugače ne vemo, kam naj list pošljemo.
2. Vsak dosednji naročnik ima na ovitku, v katerem dobiva list, tiskano posbno število. To **število** naj **gotovo** napiše nad besedo „Položnica“ med oni dve roki, ki sta tam napravljeni.
3. **Tisti, ki so Slov. Gospodarja dobivali že dozdaj**, naj med oni dve roki, ki jih najdejo nad besedo „Položnica“, zapišejo še tudi **Star naročnik, število ovitka . . . ?**
4. Tisti, ki še dozdaj niso bili naročeni na list, naj napišejo med tisti roki besedi **Nov naročnik**.
5. Kdor pošlje naročnino po nakaznici, naj tudi zapiše poleg svojega imena, ali je **nov** ali **star** naročnik in število ovitka.

Ako bodo cenjeni naročniki natančno izpolnili te predpise, potem ne bode pri pošiljanju lista nobenih pomot. Če so položnice pravilno popisane, se nam prihrani pri vknjiževanju več kakor polovica dela, kajti mi vknjižimo prej 100 pravičnih položnic, kakor 30 nepopolnih. Mnogokrat so položnice tako slabo izpolnjene, da sploh ne moremo vknjižiti plačila, ker je ime slabo pisano, ali ker ni kraja zraven, ali ker imena brati ne znamo, ali ker sploh imena ni. **Kdor se pri naročevanju lista ne bo ravnal po gornjih predpisih, bo sam kriv, ako lista ne bo dobival redno.**

Kdaj se naj začne pošiljati naročnina?

Naročnina se naj začne po možnosti **takoj** pošiljati, da se delo spravi naprej. Okoli Novega leta dobimo na dan po 500 do 800 položnic in včasih res komaj zmagujemo delo, dasiravno dela upravnistvo pozno v noč. Zato prosimo, da cenjeni naročniki že zdaj začnejo pošiljati naročnino, da se nam delo okoli Novega leta ne bo preveč kupičilo. **Novim naročnikom**, ki nam denar že **zdaj** pošljejo, se bo naročnina zapisala od Novega leta naprej, tako da bodo v decembru list dobivali pravzaprav **zastonj**.

Novi naročniki dobijo še-le tisto številko lista, ki izide po prejemu denarja. Prej izšle številke se ne bodo pošiljale, ker jih navadno nimamo več. Kdor hoče imeti torej celi letnik skupaj, naj si list **takoj** naroči.

Ali se dobi Slov. Gospodar brez denarja?

Brez denarja nikdo ne dobi lista. Casniki se morajo plačevati naprej. Kdor si list naroči, pa ne pošlje nič denarja, dobi samo **dve** številki, potem se pošiljanje lista **brezpogojno vsakemu ustavi**.

Upravištvo.